

Door Noord-Frankrijk naar Vézelay

13 juli 2000:
Dun-sur-Meuse – Châlons-en-
Champagne, 98 km

Vanaf de brug over de Maas een laatste terugblik op Dun-sur-Meuse. Nu pas merken we de Notre-Dame-de-Bonne-Garde op. De kerk, gebouwd op een hoge rots, lijkt over het plaatsje te waken.

In deze omgeving woedde *La Grande Guerre*, de Eerste Wereldoorlog, in volle hevigheid. De Slag bij Verdun in 1916 en het Meuse-Argonne Offensief aan het eind van de oorlog. Daarbij waren ook Amerikaanse militairen betrokken. De grote militaire begraafplaats bij Romagne-sous-Montfaucon toont erg duidelijk welke hoge prijs daarvoor betaald moest worden.

In heel West-Europa liggen dergelijke begraafplaatsen. Ook in Kapelle, de gemeente waartoe ons dorp Wemeldinge behoort. Er rusten Franse militairen die in de meidagen van 1940 ons land te hulp kwamen en er sneuvelden. Rijen witte kruizen op keurig onderhouden gazons. Kruizen voor veel te jong gestorven mannen die volstrekt kansloos waren tegen de Duitse overmacht. Jaarlijks worden er tijdens de Dodenherdenking door de oudste leerlingen van de basisscholen bloemen op de graven gelegd. Een indrukwekkende plechtigheid, die de kinderen wijst op de zinloosheid van geweld en misschien een klein beetje tegenwicht biedt aan de gewelddadige wereld waarin ze leven.

Hier in Noordoost-Frankrijk sneuvelden de soldaten in de loopgraven. Waarvoor? Aanvankelijk was er na de oorlog het optimisme van de twintiger jaren. Nooit meer oorlog. Op 10 januari 1920 werd de Volkenbond opgericht met als doel de internationale samenwerking te bevorderen en de vrede en veiligheid onder de volken te verzekeren. Het geloof in die samenwerking en vrede ging evenwel al snel verloren. Het werd een fiasco. De Tweede Wereldoorlog toonde dat afschuwelijk duidelijk aan en de enorme verliezen aan mensenlevens zorgden voor nog veel meer witte kruizen.

Een paardenkeuring in Cheppy. We stappen af. De keurmeesters staan onder het portaal van de kerk. Aan de rechterkant staat het oorlogsmonument, dat hier in elk dorp te vinden is, links wacht een rij zware, Belgische trekpaarden op hun keuring, de teugels vastgebonden aan de bomen. Een man in het wit heeft een paard bij de teugel, leidt het voor de keurmeesters en laat het daar stilstaan. Een loslopend veulen dartelt mee. De keurmeesters bekijken het dier aandachtig. Het veulen blijft zo dicht mogelijk bij het grote paard, zoekt er bescherming. Op een teken van de keurmeesters laat een tweede man een zweep knallen en in een flinke draf komt het paard geleid door de man recht op ons af. Pal voor ons wordt een draai van 180 graden gemaakt en teruggedraafd naar de kerk. Het veulen rent op zijn hoge benen housterig met het paard mee. Het probeert eveneens de scherpe draai te maken, maar glijdt onderuit en valt plat op zijn zijkant. Het beestje krabbelt overeind en rent terug naar zijn moeder. Niemand schenkt er enige aandacht aan.

De lucht betreft in snel tempo en in de afdaling naar Varennes-en-Argonne begint het zachtjes te regenen. Gelukkig is er een hotel waar we wat kunnen drinken. De gelagkamer is leeg. Alleen de eigenaar zit op z'n dooie gemak een voor een rode bessen van hun steeltjes te ontdoen. Voor hem op de grond

wachten de andere bessen in een overvolle teil geduldig op hun beurt. In een hoek van de gelagkamer staat op een tafel een elektrische figuurzaag. Houten spanten van een modelboot worden met lijmklemmen en wasknijpers bij elkaar gehouden. Na warme chocolademelk gebracht te hebben gaat de man onverdrotten verder met zijn bessen. Het regent hard als we opstappen. We steken de Aire over en beginnen aan een lange klim de vallei uit gevolgd door een geleidelijke afdaling door de sombere, vochtige bossen van de Argonne. Een tamelijk brede weg, nauwelijks verkeer. In het smalle dal liggen uitgestorven dorpjes. In veel populieren woekeren maretakken. Panoramix, de druïde uit het dorp van Asterix, zou hier met zijn gouden snoeimes voldoende maretakken kunnen snijden om met zijn toverdrank heel Frankrijk onoverwinnelijk te maken.

Na Vienne-la-Ville verdwijnen langzamerhand de bossen. Akkers nemen hun plaats in. De beschutting van de bomen valt weg. De harde wind hebben we vanzelfsprekend tegen. We vorderen slechts langzaam. Een lunch in een bushokje in Courtémont. Koud en tochtig. De regen slaat tegen de ruiten. Op het asfalt vloeien kleine stroompjes samen tot grotere die in de goot uitgroeien tot een beek.

De D931 is druk. Het opspattende water van de auto's zorgt voor extra nattigheid. Reusachtige, lichtgolvende akkers. Een kale, lege wereld. Geen bomen, geen heggen, geen beschutting. Onze pelgrimstocht is een bizarre onderneming aan het worden. Bij Somme-Bionne kunnen we de D931 verlaten en schuin afsteken naar La Croix-en-Champagne over een zes kilometer lange landweg door de velden. De routebeschrijving waarschuwt dat er één kilometer steenslag voor lief genomen moet worden. '*Geschiedt dus voor dikke(re) banden en bij redelijk weer.*' staat er letterlijk. We aarzelen. Het weer is onredelijk, maar het eerste stuk dat schuin afloopt naar een klein spoor-

viaduct, ziet er vrij goed uit. We besluiten het erop te wagen. De eerste kilometer gaat goed. Het asfalt is niet best, maar er valt over te fietsen. Steenslag lost het asfalt af. Het fietsen gaat wat moeilijker. Langzaam dalen we verder. De steenslag verdwijnt. De weg verandert in een modderig pad en het pad vervolgens in twee glibberige karrensproten van geelgrijze klei. Door haar beslagen bril ziet Nel de diepe geulen in en naast de karrensproten niet goed. Enkele malen slipt ze weg maar blijft telkens overeind door precies op tijd van haar fiets te springen. Plotseling slipt ook mijn achterwiel weg op een schuin aflopende, spekglatte kleirug. Ik blijf met moeite overeind. Nel niet. Ze gaat fraai onderuit. Gelukkig mankeert ze niets. Haar stuur zit los en het spatbord is verbogen. Dat is snel verholpen. De weg daalt verder. De klei is hier verzadigd van het regenwater. Mijn banden zakken diep weg in de prut en de geelgrijze smurrie hoopt zich op tussen de banden en de spatborden. Het fietsen gaat steeds moeizamer en tenslotte slaan de wielen vast. De modder komt als een schuimende scheergel onder de spatborden vandaan. Mijn sandalen zakken diep weg in de modder, die over de randen golft. Ook Nel is tot stilstand gekomen. Met enkele stokjes peuteren we de ergste modder vanonder de spatborden en stappen weer op. Na amper vijf minuten fietsen, lopen de wielen opnieuw vast. In mijn achterwiel is helemaal geen beweging meer te krijgen. Een grote steen heeft zich vastgezet tussen het spatbord en de band. Weer een hoop gepeuter met stokjes. Nogmaals stappen we op. De weg stijgt nu licht. Even lijkt alles goed te gaan, maar ik juich te vroeg. Voor de derde keer slaan de wielen vast. Ik kijk achterom. Nel is een stuk achterop geraakt en staat muurvast in de klei naast haar fiets. Met veel moeite zeul ik mijn fiets in de berm en steek opnieuw zo goed mogelijk de klei tussen het spatbord en de banden vandaan. Door het kniehoge, drijfmatige gras sleep ik mijn fiets voort tot er eindelijk brokken asfalt verschijnen en de

weg weer enigszins berijdbaar wordt. Fiets op de standaard en terug naar Nel. Ze heeft inmiddels bijna de grasberm bereikt. Samen trekken we haar fiets op de kant en steken zoveel modder weg dat de wielen weer kunnen draaien. Ik sleep haar fiets naar de mijne. Het voorwiel loopt nog aan. In de almaar neergutsende regen ben ik een poos bezig om dat te verhelpen. Fietsen, fietstassen, kleren, sandalen; alles zit onder de geelgrijze modder. Taaie, leemachtige modder die zich niet laat wegregen.

Het land blijft kaal en leeg, waardoor wind en regen vrij spel hebben. Ze werken eendrachtig samen om het ons zo moeilijk mogelijk te maken. Lange, rechte stukken. Een enkel in zichzelf gekeerd dorpje doorbreekt de monotonie. Ik rijd op kop. Nel fietst kort achter me. Een klein beetje uit de wind. Na zo'n tien kilometer fietsen wordt het droog. We stoppen bij een paar struiken langs de weg om een beetje uit de wind wat te eten. Doornat en verkleumd eten we kleffe broodjes. Uit een andere fietstas diep ik een rol toiletpapier op. Daarmee maak ik de fietsen een klein beetje toonbaar. De vuile propfen verdwijnen in de greppel achter de struiken. Met al die regen lost dat snel genoeg op, denk ik weinig milieubewust. Terwijl ik daarmee bezig ben, staat Nel te klappertanden van de kou. Haar vingers zijn helemaal dood. Opnieuw begint het te regenen. We stappen weer op.

Aan de horizon worden eindelijk de twee spitse torens van de basiliek van l'Épine zichtbaar. Een halfuur later stoppen we bij de monumentale, gotische basiliek uit de vijftiende eeuw. Een indrukwekkende façade met spitsbogen, portalen en een groot roosvenster. Twee torens van ongelijke lengte met open-gewerkte spitsen voorzien van puntige pinakels. Tegenover de basiliek is een café. Daar is het ongetwijfeld droog en warm. Dat vooruitzicht wint het heel gemakkelijk van onze culturele interesse. Niet naar de kerk maar naar de kroeg. De dampende

chocolademelk is onovertroffen. Ik ga naar het toilet om me een beetje te fatsoeneren. In een klein fonteintje poets ik mijn sandalen schoon, spoel mijn sokken, wring ze uit en trek ze weer aan. Bij Nel vereisen die handelingen acrobatische hoogstandjes. Ze moet met haar ene voet een knop op de vloer, weggestopt onder het fonteintje, indrukken om de andere voet onder de kraan te kunnen afspoelen. Dat gaat wat moeizaam en haar schoonmaakoperatie kost daardoor de nodige tijd. Enkele malen zie ik een vrouw met samengeknepen billen driftig op de toiletdeur bonken. Aan haar verkrampde gezicht te zien is de nood erg hoog gestegen.

Nog acht kilometer naar Châlons-en-Champagne. Halverwege wordt het eindelijk droog. Had dat niet wat eerder gekund, Jakobus? Tegen zes uur staan we voor het toeristenbureau, waar Nel een hotelkamer reserveert. Ik blijf bij de fietsen. Veel jonge Algerijnen oefenen fanatiek met vuurwerk voor de nationale feestdag. De harde knallen doen me elke keer weer schrikken.

Het hotel wordt gerenoveerd en is slechts gedeeltelijk in gebruik. De fietsen overnachten onder een afdakje op de binnenplaats. Eenmaal op de kamer volgt de ellende van het leeghalen van de doorweekte tassen. Nel is lang bezig ze daarna een beetje toonbaar te maken.